

వాల్మీకి రామాయణం- సుందరకాండ

51. ఏకపంచాశః సర్గః-హనూమదుపదేశః

|| హనూమదుపదేశః ||

తం సమీక్ష్య మహాసత్త్వం సత్త్వవాన్తరిసత్తమః |
 వాక్యమర్థవదవ్యగ్రస్తమువాచ దశాననమ్ || 1 ||
 అహం సుగ్రీవసందేశాదిహ ప్రాప్తస్తవాలయమ్ |
 రాక్షసేంద్ర హరిశస్త్యాం బ్రాతా కుశలమబ్రవీత్ || 2 ||
 బ్రాతుః శృణు సమాదేశం సుగ్రీవస్య మహాత్మనః |
 ధర్మార్థోపహితం వాక్యమిహ చాముత్ర చ క్షమమ్ || 3 ||
 రాజా దశరథో నామ రథకుంజరవాజిమాన్ |
 పితేవ బంధుర్లోకస్య సురేశ్వరసమద్యుతిః || 4 ||
 జ్యేష్ఠస్తస్య మహాబాహుః పుత్రః ప్రియకరః ప్రభుః |
 పితుర్నిదేశాన్నిష్కాంతః ప్రవిష్టో దండకావనమ్ || 5 ||
 లక్ష్మణేన సహ బ్రాతా సీతయా చాపి భార్యయా |
 రామో నామ మహాతేజా ధర్మ్యం పంథానమాశ్రితః || 6 ||
 తస్య భార్యా వనే నష్టా సీతా పతిమనువ్రతా |
 వైదేహస్య సుతా రాజ్ఞో జనకస్య మహాత్మనః || 7 ||
 స మార్గమాణస్తాం దేవీం రాజపుత్రః సహానుజః |
 ఋశ్యమూకమనుప్రాప్తః సుగ్రీవేణ సమాగతః || 8 ||
 తస్య తేన ప్రతిజ్ఞాతం సీతాయాః పరిమార్గణమ్ |
 సుగ్రీవస్యాపి రామేణ హరిరాజ్యం నివేదితమ్ || 9 ||
 తతస్తేన మృధే హత్వా రాజపుత్రేణ వాలినమ్ |
 సుగ్రీవః స్థాపితో రాజ్యే హర్షక్షాణాం గణేశ్వరః || 10 ||
 త్వయా విజ్ఞాతపూర్వశ్చ వాలీ వానరపుంగవః |
 రామేణ నిహతః సంఖ్యే శరణైకేన వానరః || 11 ||
 స సీతామార్గణే వ్యగ్రః సుగ్రీవః సత్యసంగరః |
 హరిస్సంప్రేషయామాస దిశః సర్వా హరిశ్వరః || 12 ||
 తాం హరిణాం సహస్రాణి శతాని నియుతాని చ |
 దిక్షు సర్వాసు మార్గంతే హృథశ్శపరి చాంబరే || 13 ||

వాల్మీకి రామాయణం- సుందరకాండ

51. ఏకపంచాశః సర్గః-హనుమాదుపదేశః

వైనతేయసమాః కేచిత్కేచిత్తత్రానిలోపమాః |
 అసంగగతయః శీఘ్రా హరివీరా మహాబలాః || 14 ||
 అహం తు హనుమాన్నామ మారుతస్యారసః సుతః |
 సీతాయాస్తు కృతే తూర్ణం శతయోజనమాయతమ్ || 15 ||
 సముద్రం లంఘయిత్వైవ తాం బిద్యక్షురిహగతః |
 భ్రమతా చ మయా దృష్టా గృహే తే జనకాత్తజా || 16 ||
 తద్భవాన్ప్రప్థధర్మార్థస్తపః కృతపరిగ్రహః |
 పరదారాన్తహప్రాజ్ఞ నోపరోద్ధుం త్వమర్హసి || 17 ||
 న హి ధర్మవిరుద్ధేషు బహ్వాపాయేషు కర్మసు |
 మూలఘాతిషు సజ్జంతే బుద్ధిమంతో భవద్విధాః || 18 ||
 కశ్చ లక్ష్మణముక్తానాం రామకోపానువర్తినామ్ |
 శరాణామగ్రతః స్థాతుం శక్తో దేవాసురేష్యపి || 19 ||
 న చాపి త్రిషు లోకేషు రాజన్విద్యేత కశ్చన |
 రాఘవస్య వ్యలీకం యః కృత్వా సుఖమవాప్నుయాత్ || 20 ||
 తత్త్రికాలహితం వాక్యం ధర్మమర్థానుబంధి చ |
 మన్యస్య నరదేవాయ జానకీ ప్రతిదీయతామ్ || 21 ||
 దృష్టా హీయం మయా దేవీ లబ్ధం యదిహ దుర్లభమ్ |
 ఉత్తరం కర్మ యచ్ఛేషం నిమిత్తం తత్ర రాఘవః || 22 ||
 లక్ష్మితేయం మయా సీతా తథా శోకపరాయణా |
 గృహ్య యాం నాభిజానాసి పంచాస్యామివ పన్నగీమ్ || 23 ||
 నేయం జరయితుం శక్యా సాసురైరమరైరపి |
 విషసంసృష్టమత్యర్థం భుక్తమన్నమివౌజసా || 24 ||
 తపఃసంతాపలబ్ధస్తే యోఽయం ధర్మపరిగ్రహః |
 న న నాశయితుం న్యాయ్య ఆత్మప్రాణపరిగ్రహః || 25 ||
 అవధ్యతాం తపోభిర్యాం భవాన్సమనుపశ్యతి |
 ఆత్మనః సాసురైర్దేవైర్దేతుస్తత్రాప్యయం మహాన్ || 26 ||
 సుగ్రీవో న హి దేవోఽయం నాసురో న చ రాక్షసః |
 న దానవో న గంధర్వో న యక్షో న చ పన్నరః || 27 ||

వాల్మీకి రామాయణం- సుందరకాండ

51. ఏకపంచాశః సర్గః-హనూమదుపదేశః

తస్మాత్ప్రాణపరిత్రాణం కథం రాజన్కలిష్యసి |
 న తు ధర్మోపసంహారమధర్మఫలసంహితమ్ || 28 ||
 తదేవ ఫలమన్వేతి ధర్మశ్చాధర్మనాశనః |
 ప్రాప్తం ధర్మఫలం తావద్భవతా నాత్ర సంశయః || 29 ||
 ఫలమస్యాప్యధర్మస్య క్షిప్రమేవ ప్రపత్స్యసే |
 జనస్థానవధం బుద్ధ్యా బుద్ధ్యా వాలివధం తథా || 30 ||
 రామసుగ్రీవసఖ్యం చ బుద్ధ్యస్య హితమాత్మనః |
 కామం ఖల్వహమప్యేకః సవాజిరథకుంజరామ్ || 31 ||
 లంకాం నాశయితుం శక్తస్తస్యైష తు న నిశ్చయః |
 రామేణ హి ప్రతిజ్ఞాతం హర్షక్షగణసన్నిధౌ || 32 ||
 ఉత్సాదనమమిత్రాణాం సీతా యైస్తు ప్రధర్షితా |
 అపకుర్వన్తి రామస్య సాక్షాదపి పురందరః || 33 ||
 న సుఖం ప్రాప్నుయాదన్యః కిం పునస్త్వద్విధో జనః |
 యాం సీతేత్యభిజానాసి యేయం తిష్ఠతి తే వశే || 34 ||
 కాలరాత్రీతి తాం విద్ధి సర్వలంకావినాశినీమ్ |
 తదలం కాలపాశేన సీతావిగ్రహరూపిణా || 35 ||
 స్వయం స్కంధావసక్తేన క్షమమాత్మని చింత్యతామ్ |
 సీతాయాస్తేజసా దగ్ధాం రామకోపప్రపీడితామ్ || 3౬ ||
 దహ్యామానామిమాం పశ్య పులిం సాట్టప్రతోలికామ్ |
 స్యాని మిత్రాణి మంత్రంశ్చ జ్ఞాతీన్ప్రాత్యాన్సుతాన్లితాన్ || 36 ||
 భోగాన్ధారాంశ్చ లంకాం చ మా వినాశముపానయ |
 సత్యం రాక్షసరాజేంద్ర శృణుష్య వచనం మమ || 37 ||
 రామదాసస్య దూతస్య వానరస్య విశేషతః |
 సర్వాఽల్లోకాన్సుసంహృత్య సభూతాన్సచరాచరాన్ || 38 ||
 పునరేవ తథా స్రష్టుం శక్తో రామో మహాయశాః |
 దేవాసురనరేంద్రేషు యక్షరక్షోగణేషు చ || 39 ||
 విద్యాధరేషు సర్వేషు గంధర్వేషూరగేషు చ |
 సిద్ధేషు కిన్నరేంద్రేషు పతత్రిషు చ సర్వతః || 40 ||

వాల్మీకి రామాయణం- సుందరకాండ

51. ఏకపంచాశః సర్గః-హనూమదుపదేశః

సర్వభూతేషు సర్వత్ర సర్వకాలేషు నాస్తి సః |
యో రామం ప్రతియుధ్యేత విష్ణుతుల్యపరాక్రమమ్ || 42 ||

సర్వలోకేశ్వరస్వైవం కృత్వా విప్రియమీదృశమ్ |
రామస్య రాజసింహస్య దుర్లభం తవ జీవితమ్ || 43 ||

దేవాశ్చ దైత్యాశ్చ నిశాచరేంద్ర గంధర్వవిద్యాధరనాగయక్షాః |
రామస్య లోకత్రయనాయకస్య స్థాతుం న శక్తాః సమరేషు సర్వే || 44 ||

బ్రహ్మ స్వయంభూశ్చతురాననో వా రుద్రస్త్రినేత్రస్త్రిపురాంతకో వా |
ఇంద్రో మహేంద్రః సురనాయకో వా త్రాతుం న శక్తా యుధి
రామవధ్యమ్ || 45 ||

స సౌష్ఠవోపేతమదీనవాదినః కపేర్నిశమ్యాప్రతిమోఽప్రియం వచః |
దశాననః కోపవివృత్తలోచనః సమాదిశత్తస్య వధం మహాకపేః || 46 ||

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే సుందరకాండే ఏకపంచాశః
సర్గః || 51 ||

